

Nummer 79 - 20 oktober 2025

- Jubileum: NEV 180 jaar
- Landelijke Insectendag 2026
- Natuurtijdschriften: 100.000 artikelen online
- Ongewervelden in de pers
- Ongewervelden op Nature Today
- Biblio: Dragonflies and Damselflies of the World - A guide to their diversity
- Biblio: Vijf jaar monitoring kevers en wantsen op een restperceeltje langs de autosnelweg A4/A58
- Biblio: Acoustique des sauterelles, grillons et courtilières de France, Belgique, Luxembourg et Suisse
- Biblio: Die Borkenkäfer Deutschlands, Österreichs und der Schweiz
- Biblio: Kijk op Exoten 50
- Biblio: European Red List of Butterflies
- Biblio: Veldgids ecologisch slootbeheer
- Faunistiek: Eerste drooghouttermiet in Nederland
- Faunistiek: *Acanthoctenus alux*, een nieuwe exotische spin voor Nederland
- Faunistiek: Amerikaanse schorskever in de Amerikaanse vogelkers
- Agenda
- Van de redactie

Jubileum: NEV 180 jaar

In 2025 bestaat de Nederlandse Entomologische Vereniging maar liefst 180 jaar. Daarmee is ze een van de oudste wetenschappelijke verenigingen van Nederland.

De NEV viert dit op zaterdag 29 november (10.30-16.00) in de Flora Boskoop met een symposium waar iedereen welkom is die de natuur en insecten een warm hart toedraagt. Het wordt een leuke, boeiende en inspirerende dag.

De sleutelzitting "Insect decline in Central Europe: causes and solutions" over de achteruitgang van insecten wordt verzorgd door Thomas Fartmann, medeauteur van het boek "Insectensterben in Mitteleuropa". Thomas Fartmann is professor Biodiversiteit en Landschap Ecologie aan de Universiteit Osnabrück. Naast de sleutelzitting zijn er voor de lunchpauze 4 lezingen over de veranderingen in de insectenfauna in Nederland in de afgelopen 50 jaar.

's Middags zijn er speeddates waarbij NEV-leden heel kort iets vertellen over hun fascinatie voor specifieke Nederlandse insecten en spinnen en wordt via 4 presentaties een inkijkje gegeven in het huidige entomologische onderzoek in Nederland. Naast lezingen is er 's middags ook gelegenheid om kennis te maken met een vernieuwde versie van het programma Klasse (het softwarepakket voor de registratie van insecten-collecties) of kan men, weer of geen weer, in de directe omgeving van Flora Boskoop meehelpen met het scoren van soorten voor de 180-soortendag.

Naast een gevarieerd aantal stands rondom het onderwerp insecten zal er tijdens de jubileumdag ook regelmatig muziek te horen zijn bestaande uit composities geïnspireerd op insecten en gespeeld op een van de weinig overgebleven theaterorgels van Nederland.

Het symposium wordt afgesloten met prijsuitreikingen:

- De Uyttenboogaart-Eliassen prijs aan een Nederlandse entomoloog die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de entomologie;
- de UE-stimuleringsprijs aan een student biologie/entomologie die onderzoeken c.q. publicaties heeft verricht waarmee de entomologie op opvallende/bijzondere wijze in de publiciteit is gebracht;
- de NEV-Fashion prijs voor de deelnemer met de meest originele, leuke en/of opvallende kleding geïnspireerd op insecten.

Daarna volgt de borrel en gelegenheid om de prijswinnaars onder genot van een hapje en drankje te feliciteren.

Meer informatie en het programma is te vinden op de [activiteitenpagina van de NEV website](#). Aanmelden kan via [het aanmeldingsformulier](#), (kosten € 15,- inclusief lunch en borrel; vol = vol).

[top](#)

Landelijke Insectendag 2026

Save the date: 7 februari 2026, Landelijke Insectendag.

De dag zal plaats vinden in Burgers Zoo in Arnhem.

Het belooft weer een interessante dag te worden met diverse lezingen, een informatiemarkt en een speurtocht door de dierentuin.

Je kunt je binnenkort opgeven voor deze dag, houd hiervoor **de website** en de Tentakel in de gaten.

Mis het niet!

[top](#)

Natuurtijdschriften: 100.000 artikelen online

Deelnemers

Al meer dan tien jaar vind je op het platform [Natuurtijdschriften.nl](https://natuurtijdschriften.nl) artikelen over de natuur en geologie van Nederland. Op 30 september heeft de website het honderdduizendste artikel mogen verwelkomen.

Natuurtijdschriften is een samenwerking van Naturalis met rond de vijftig partnerorganisaties. Naturalis onderhoudt het platform en zorgt voor technische en inhoudelijke ondersteuning. Daarnaast zijn het vooral de ontelbare uren inzet van veelal vrijwilligers die dit tot een succes maken. Zij voeren inventarisaties uit, publiceren daarover en plaatsen de artikelen vervolgens op [Natuurtijdschriften.nl](https://natuurtijdschriften.nl). Dat dit werkt, zien we aan het gestaag oplopende aantal deelnemers,

artikelen en bezoekers.

Juist in een land als Nederland, waar de natuur onder druk staat, is een website als Natuurtijdschriften.nl van groot belang. Het platform helpt onderzoekers, liefhebbers en beleidsmakers bij het krijgen van (wetenschappelijk) inzicht. Zo krijgen we een steeds beter beeld van hoe het ervoor staat met de natuur. Je kan immers pas gericht beschermen als je weet wat er is.

[top](#)

Ongewervelden in de pers

De voordelen van wespen in je tuin

De Duitse, de Saksische of de middelste wesp, het zijn zomaar drie wespesoorten die je dit weekend tijdens de Nationale Wespentelling kunt tegenkomen. "Dat is niet alleen om erachter te komen hoe het met de wespen in Nederland gaat, maar ook gewoon leuk om te doen." zegt Regina Oors van de Wespenstichting. We spreken haar bij de heemtuin Wilde Bertram in Gemert.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 17 augustus is [hier](#) te beluisteren.

Wonderlijke mineerders op blaadjes

Mineermotten zijn mini-microvliners waarvan de volwassen vlinders vaak niet op het zicht te herkennen zijn. Beter zijn ze te herkennen aan de gangetjes die ze maken in bladeren. Ze heten daarom ook bladmineerders. De rupsen vreten opvallende en herkenbare patronen in het blad. Ze leven niet op - zoals de meeste rupsen - maar in de bladeren. Op zoek naar plantensappen. In Vroege Vogels gaat de lokale natuurgids Kees de Heer met ons op zoek naar verschillende mijnen op landgoed Schothorst.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 24 augustus is [hier](#) te beluisteren (vanaf 2:08:50).

Kickstart voor mosselbanken

Eind jaren negentig waren zo'n beetje alle mosselbanken uit de Waddenzee verdwenen. Sinds die tijd wordt er nagedacht over mogelijkheden om het herstel te helpen. Eén van de opties is: een kickstart met behulp van een biologisch oplosbaar kunststof, waar de jonge mosseltjes zich op kunnen vestigen. In een jaar dat er ook heel veel natuurlijke mosselbanken zijn teruggekomen, zijn wij gaan kijken bij de experimenten van de universiteiten van Utrecht en Groningen en van het instituut voor onderzoek der zee, het NIOZ op Texel.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 24 augustus is [hier](#) te beluisteren (vanaf 2:20:35).

Geprikt op Lowlands? Dit is waarom muggen jou kiezen

Waarom lijkt het alsof muggen altijd jou uitkiezen, terwijl je vrienden ongestoord blijven zitten? Die vraag houdt veel wetenschappers al jaren bezig - en biofysicus Felix Hol van de Radboud Universiteit wil daar nu eindelijk een wetenschappelijk antwoord op vinden. Zijn team trok in 2023 met duizenden muggen naar het Lowlands-festival in Biddinghuizen, waar ze deelnamen aan het jaarlijkse Lowlands Science-programma. Zondag maakt Hol de resultaten bekend in Vroege Vogels. Tipje van de sluier: 'muggen houden van bier'.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 31 augustus is [hier](#) te beluisteren.

Exotische sluipwesp moet exotische fruitvlieg bestrijden

"Hier hangen wat kleine trosjes. De bramen zijn op dit moment erg klein, ze hebben last van de droogte." Nauwgezet speurt onderzoeker Layla Mientjes, student aan Wageningen University & Research (WUR) de bramenstruiken in de buurt van de Wageningse Veerдам af en Vroege Vogels zoekt mee.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 31 augustus is [hier](#) te beluisteren.

Meereizend aaltje dreiging voor naaldbossen

De dennen-geelschildboktor (*Monochamus galloprovincialis*) is een kever die oorspronkelijk uit het zuiden van Europa komt en jaren geleden via houthandel in de Schoorlse Duinen is belandt. Maar met deze kever kan de dennenhoutnematode (*Bursaphelenchus xylophilus*) meereizen, een klein aaltje van 1 mm die grote schade kan aanbrengen in dennenbossen. In Spanje en Portugal moeten hele naaldbossen gekapt worden. Het beestje is nog niet in Nederland maar kan met nieuwe houttransporten meekomen. Vandaar dat de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit preventief onderzoek doet met welke lokstof ze de kevers het beste kunnen vangen.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 7 september is [hier](#) te beluisteren (vanaf 00:34:20).

Nachtelijke 'belletje leller' bij Duitse appartementen blijkt naaktslak te zijn

Bij bewoners van een appartementencomplex in het Duitse Beieren werd meerdere keren midden in de nacht aangebeeld. Toen ze de politie onderzoek lieten doen, kwamen ze erachter dat het geen grappenmaker was, maar een naaktslak.

Het nieuwsbericht van Nu.nl van maandag 8 september is [hier](#) te lezen. (ex Nieuwsbrief Nederlandse Malacologische Vereniging).

Gevlekte witsnuitlibel terug in Zuidlaardermeergebied

Je ziet hem vooral in onze grote natuurgebieden zoals Nationaal Park de Weerribben-Wieden. Maar libellenexpert Christophe Brochard heeft de soort ontdekt in het Zuidlaardermeergebied: de gevlekte witsnuitlibel. Hij zit in een bijzonder gebiedje genaamd de Harener Wildernis. "Opmerkelijk dat hij hier zit", zegt Christophe, maar een pluim voor het Groninger Landschap en het herstel dat ze hier hebben bewerkstelligd.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 7 september is [hier](#) te bekijken.

Watercrassula te lijf met minuscuul beestje: 'Bestrijding kostte al 20 miljoen'

Met het blote oog zijn ze nauwelijks te zien, maar van galmijten wordt gehoopt dat ze de oplossing zijn voor een groeiend probleem in de Nederlandse natuur: de watercrassula. Vandaag werden 30.000 galmijten uitgezet in de IJsselvallei, aan de rand van de Veluwe.

Het nieuwsbericht van de NOS van donderdag 11 september is [hier](#) te lezen.

Plooi vleugelwespen

De boskoekoekwesp, de ingesneden muurwesp, de deukmetselwesp, de urntjeswesp, maar ook de Europese hoornaar en de limonadewesp. Ze staan allemaal in een nieuw boek over de Nederlandse plooi vleugelwespen. Deze insecten zijn te herkennen aan de vleugels die in rust opgevouwen zijn. In Vroege Vogels een gesprek met wespen-expert Jan Smit.

De radio-fragmenten uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 14 september zijn [hier](#) te beluisteren (vanaf 1:52:25 en 2:09:20).

Vliegbasis Soesterberg enorm rijk aan bijen

Na een eeuw afgesloten te zijn geweest voor publiek, ging de voormalige Vliegbasis Soesterberg open in 2014. Insectenonderzoeker Theo Zeegers van EIS Kenniscentrum Insecten komt al van kinds af aan in deze omgeving en zag zijn kans schoon. Ondertussen doet hij al 16 jaar onderzoek op het terrein en er blijkt enorm veel bijzonders te ontdekken.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 14 september is [hier](#) te bekijken.

De provincie stopt binnenkort met het bestrijden van Aziatische hoornaars

De provincie Zeeland stopt binnenkort met het bestrijden van nesten van de Aziatische hoornaar. Het aantal meldingen blijft stijgen, maar het budget voor bestrijding is voor dit jaar vrijwel op. De provincie denkt nog hooguit een paar weken door te kunnen gaan.

Het nieuwsbericht van Omroep Zeeland van maandag 15 september is [hier](#) te lezen.

Zuidelijke trekvlinders rukken op richting noorden

Er is een trend gaande in Nederland waarbij er steeds meer waarnemingen worden gedaan van nachtvlinders uit het zuiden van Europa. Door klimaatverandering trekken ze steeds noordelijker en het lijkt er op dat sommige zich misschien zelfs hier voortplanten. Dit viel Jurrien van Deijk van de Vlinderstichting op toen hij de zeldzame kadeni-stofuil steeds vaker aantrof. Verslaggever Jesper Buursink kijkt mee met Jurrien bij het legen van de nachtvlinder in zijn achtertuin in Renkum.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 21 september is [hier](#) te beluisteren (vanaf 00:10:47).

Spinnen in september

Wat hebben de getijgerde lijmspuiters, de boomzesoo, de wespsspinnen en de gewone tandkaak gemeen? Het zijn alle drie spinnen, die je in deze periode in je huis of tuin kunt tegenkomen. Zelfs op het toilet! Het is een feest om nu op zoek te gaan naar deze fascinerende achtpotigen. Zondag gaan we op spinnenjacht bij het Groene Huis in Amersfoort, met Andrea Dekkers van het Natuurmuseum Brabant.

De radio-fragmenten uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 21 september zijn [hier](#) te beluisteren (vanaf 2:04:23 en 2:09:53).

Juffers dansen weer rond de herstelde Beneden Regge

Onder aan de hoge droge Lemelerberg ligt het natte dal van de Beneden Regge. Net als op de berg is in dit gebied, de Archemermeden, de afgelopen jaren de natuur hersteld. Vooral de beek is aangepakt en daar vliegen nu prachtige juffers en libellen.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 21 september is [hier](#) te bekijken.

Taskforce gaat Aziatische hoornaar bestrijden met speciale stofzuiger

De Aziatische hoornaar gaat in de provincie bestreden worden met een speciale stofzuiger. Vrijwilligers van de taskforce Aziatische hoornaar Flevoland hebben van gedeputeerde Harold Hofstra een apparaat ontvangen met een extra lange arm, waarmee nesten op hoogte kunnen worden weggezogen.

Het artikel van Omroep Flevoland van woensdag 24 september is [hier](#) te lezen.

Jungle onder je voeten: Op safari tijdens de Bodemdierendagen

Niet alleen regenwormen, pissebedden en duizendpoten leven in de bodem. Ook minder bekende dieren als springstaarten, mijten en nematoden leven in de jungle in de grond. Van 26 september tot en met 8 oktober 2025 is de elfde editie van de Bodemdierendagen.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 28 september is [hier](#) te beluisteren.

Brabant gaat Aziatische hoornaar niet meer uitroeien: 'Lukt niet meer'

De provincie gaat de bestrijding van de Aziatische hoornaar anders aanpakken. Dit jaar probeert de provincie nog zoveel mogelijk nesten te verwijderen, maar vanaf 2026 worden alleen nog nesten bestreden die een concreet gevaar vormen voor de biodiversiteit of de volksgezondheid. Gemeenten, waterschappen en terreineigenaren moeten vanaf 2026 zelf zorgen voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar.

Het nieuwsbericht van Omroep Brabant van donderdag 2 oktober is [hier](#) te lezen.

Zo 'steelt' de wespendif een wespennest + filmpje

Een wespendif eet wespen natuurlijk! Maar hoeveel wespennesten zijn er eigenlijk in een gebied? En hoeveel daarvan zijn te 'oogsten' voor deze roofvogel? Met deze vragen gingen vogelonderzoekers Jan Kolsters en Pieter Wouters aan de slag. Voor hun onderzoek groeven ze 150 wespennesten op in drie jaar tijd.

Het radio-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 5 oktober is [hier](#) te beluisteren en bekijken.

Unieke samenwerking tussen heideblauwtje en mier

Het heideblauwtje doet het niet heel goed in Nederland, daarom wordt de soort landelijk door vrijwilligers voor de Vlinderstichting in de gaten gehouden. Op de heide bij het Elperstroomgebied komt hij nog voor. Pauline Arends van Staatsbosbeheer zoekt samen met ecoloog Bram Omon naar de vlinder en de verstopte poppen.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 5 oktober is [hier](#) te bekijken.

Half miljoen bijen in Almere Stad dood door brand; oorzaak brandstichting

Met tranen in zijn ogen kijkt imker Harold Stringer naar de plek in het Beatrixpark in Almere Stad waar een dag geleden nog tien bijenkasten stonden. Alle kasten en daarmee een half miljoen bijen zijn verbrand. Alles is verwoest. "Dit is geen toeval", zegt de imker. De politie bevestigt dat en gaat uit van brandstichting. Een verdachte is nog niet gevonden.

Het tv-fragment uit de uitzending van Omroep Flevoland van woensdag 8 oktober is [hier](#) te bekijken.

Krabbenscheer onder druk door exotische rivierkreeft

Bij veengronden, zoals Proefboerderij Zegveld, liggen vaak boerensloten vol krabbenscheer. Het is een soort die goed kan gedijen in onze natte, agrarische gebieden. Maar de plant krijgt het steeds moeilijker, onder andere door de Amerikaanse rivierkreeft. Onderzoekers Mariëlle van Riel van Stichting Bargerveen en Fons Smolders van Onderzoekscentrum B-Ware zoeken naar een manier om de plant te helpen.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 12 oktober is [hier](#) te bekijken.

Tiengemeten is een walhalla voor hommels

Het gonst en zoemt op Tiengemeten, het eiland van Natuurmonumenten. Hommelexpert Johan van 't Bosch trekt er met zijn net op uit om er hommels te tellen.

Het tv-fragment uit de uitzending van Binnenste Buiten van vrijdag 17 oktober is [hier](#) te bekijken.

Kleine wrattenbijter leeft tussen bommen en granaten

Op slechts één plek in Nederland kun je hem tegenkomen: de kleine wrattenbijter. Althans, deze sprinkhaan leeft alleen midden in het afgesloten Artillerie Schietkamp 't Harde waar niemand mag komen. Natuurfilmer Marit is dan ook de eerste die bewegend beeld maakt van deze unieke soort. Op dit heideterrein houdt de laatste populatie stand, precies op de plek waar mortieren en granaten vallen.

Het tv-fragment uit de uitzending van Vroege Vogels van zondag 19 oktober is [hier](#) te bekijken.

[top](#)

Ongewervelden op Nature Today

Zeldzame bijenplaaggeesten ontrafeld

De zeldzame gewone en blauwe oliekever roven de voedselvoorraad van wilde bijen. Nieuw onderzoek geeft meer inzicht in wat ze nodig hebben en toont de verschillen tussen de soorten aan. De gewone oliekever komt voor op warme, droge plekken. De blauwe oliekever houdt van vochtige, hoge vegetaties. Een gevarieerde leefomgeving blijkt wederom essentieel voor biodiversiteit.

Lees [hier](#) het bericht.

**NATURE
TODAY**

Gaffellibellen op de Roer, een uitdagende telroute

Om te weten hoe het met de libellen in Nederland gaat, worden op ongeveer vijfhonderd plekken in Nederland libellen geteld, meestal door vrijwilligers. De Europees beschermde soorten hebben bijzondere aandacht, daar willen we zeker telroutes voor. Maar hoe tel je de grootste populatie gaffellibellen in een slecht toegankelijke rivier?

Lees [hier](#) het bericht.

Nieuw boek ontvouwt Nederlandse plooiwesp

De limonadewespen, veldwespen en hoornaars zijn bekende plooiwesp. Het zijn sociale insecten die grote nesten maken. In de nieuwe Entomologische Tabel zijn alle 59 soorten plooiwesp opgenomen. De meeste leven overigens niet sociaal, maar solitair. Het zijn prachtige, elegante wespen, met een rijke variatie in het zwart met gele kleurpatroon.

Lees [hier](#) het bericht.

Zijn er meer wespen dit jaar? Nationale Wespentelling 2025

Er lijken dit jaar extra veel wespen te zijn. Maar is dat ook echt zo? Van 16 tot en met 24 augustus kun je zelf wespen tellen in de Nationale Wespentelling 2025. Door een half uurtje te tellen in je tuin of op een andere plek, kun je mee helpen om te kijken of er dit jaar veel of weinig wespen worden gezien. De Nationale Wespentelling is een initiatief van de Wespentelling.

Lees [hier](#) het bericht.

Eerste Aziatische sluipwespen uitgezet tegen suzuki-fruitvlieg

De suzuki-fruitvlieg heeft er in Nederland een natuurlijke vijand bij. Onderzoekers van Wageningen University & Research (WUR) hebben voor het eerst Aziatische sluipwespen losgelaten als biologische bestrijder van deze invasieve plaag. "Daarmee is een belangrijke stap gezet richting een beter beheersbare populatie", zegt onderzoeker Herman Helsen.

Lees [hier](#) het bericht.

Europese en Aziatische hoornaars: minder lastig dan gewone wesp

Het gaat goed met de Europese hoornaar in Nederland en ook de Aziatische hoornaar rukt op. Hoewel het indrukwekkende wespen zijn, zijn ze voor de meeste mensen ongevaarlijk. Staatsbosbeheer-ecoloog Tim Termaat: "Ze zijn niet agressief en veel minder hinderlijk dan gewone wespen. Alleen als ze knel komen te zitten, of als je te dicht in de buurt van hun nest komt, kunnen ze steken."

Lees [hier](#) het bericht.

Nieuwe veldgids voor de land- en zoetwatermollusken - diverse nieuwe soorten sinds 2016

In juli 2025 verscheen een nieuwe Veldgids Land- en zoetwatermollusken voor de Nederlandse weekdieren van het land en uit zoet en brak water. Dit is de geheel geactualiseerde versie van de eerder verschenen 'Veldgids Slakken en mossels' uit 2015 (tweede druk 2016). Van maar liefst 22 soorten werden beschrijvingen toegevoegd, waaronder diverse van nieuwe soorten voor de Nederlandse weekdierfauna!

Lees [hier](#) het bericht.

Uniek bouwplan pijlwormen opgehelderd

Het bouwplan van pijlwormen is al zo'n 500 miljoen jaar nauwelijks veranderd. Nieuw genetisch onderzoek maakt duidelijk hoe anders dan andere dieren deze merkwaardige zijtak van de evolutionaire stamboom eigenlijk is.

Lees [hier](#) het bericht.

Herziening Nederlandse nachtvlindernamen

In de afgelopen jaren hebben alle in Nederland voorkomende nachtvlinders een Nederlandse naam gekregen. Sommige namen worden al meer dan honderd jaar gebruikt, zoals die van de huismoeder. De microvlinders hebben pas in deze eeuw Nederlandse namen gekregen. Er waren eveneens meerdere soortenlijsten in omloop, ook daar komt nu verandering in.

Lees [hier](#) het bericht.

Vlinders van de dennenprocessierups voor het eerst aangetroffen in Nederland

In het eerste jaar van een monitoringnetwerk voor de dennenprocessierups langs de Nederlandse grens, zijn bij de eerste controle van de vallen twee dennenprocessierups aangetroffen, twee in Limburg en een in Gelderland. In de toekomst moeten we rekening houden met overlast van de brandharen van deze nieuwe vlindersoort. De overlastperiode start eerder dan bij de eikenprocessierups.

Lees [hier](#) het bericht.

Trend nachtvlinders laatste 10 jaar stabiel

Het totale gewicht van 719 soorten macronachtvlinders is tussen 2014 en 2024 stabiel gebleven. Grotere en zeldzamere soorten nemen iets af, terwijl kleinere en veelvoorkomende soorten gemiddeld juist toenemen. Dat blijkt

uit nieuwe cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en De Vlinderstichting.

Lees [hier](#) het bericht.

Van insectenpoot tot biodiversiteitsdata: steeds meer vijfpotige insecten in de collectie van Naturalis

Om de natuur te beschermen, moeten we haar eerst goed begrijpen. Daarom leidt Naturalis het Europese project Biodiversity Genomics Europe, dat DNA-onderzoek naar biodiversiteit versnelt. Sample manager Astrid Rijnsburger vertelt over haar rol in het verzamelen en registreren van biologische monsters - zoals insectenpootjes - voor dit toonaangevende project dat nog tot begin 2026 loopt.

Lees [hier](#) het bericht.

Tropische krab veroverd Nederlandse Noordzee

De kokermwormkrab, een piepklein Zuid-Europees krabbetje dat leeft in de kokers van borstelwormen, breidt zich razendsnel uit langs onze kust. Onderzoekers van Wageningen Marine Research zien de soort steeds vaker terug in hun jaarlijkse WOT-schelpdiersurvey in de Nederlandse kustwateren.

Lees [hier](#) het bericht.

Limonadewespen opnieuw het meest geteld in Wespentelling

Opnieuw zijn limonadewespen het meest geteld in de Nationale Wespentelling. De vierde editie van de Wespentelling vond plaats van 16 tot en met 24 augustus 2025. Net als in 2024 waren daarna de Franse veldwesp en de Europese hoornaar de meest getelde wespen. Er werden per telling meer Franse veldwespen en hoornaars geteld dan in 2024.

Lees [hier](#) het bericht.

Klein geschapen naaktslak is nieuw voor Nederland

Een bioloog van Naturalis vond een voor Nederland nieuwe soort naaktslak. Niet in een natuurgebied, maar gewoon op zijn eigen balkon.

Lees [hier](#) het bericht.

Nieuwe populatie hoogveenaarduil ontdekt

Eind augustus is er door een vrijwilliger van De Vlinderstichting een bijzondere ontdekking gedaan. In één vangnacht werden op een locatie in het oosten van Nederland dertig exemplaren van de hoogveenaarduil (*Coenophila subrosea*) geteld. Dit is een zeer zeldzame vlinder waarvan recent enkel waarnemingen waren uit Limburg.

Lees [hier](#) het bericht.

Gemaskerde heremietkreeft ontdekt: een nieuwe soort voor Nederland

De afgelopen jaren werd de gewone heremietkreeft (*Pagurus bernhardus*) opvallend weinig in de Oosterschelde waargenomen. In augustus dit jaar leek sprake van een comeback, toen in het oosten van de Oosterschelde weer geregeld foto's van het dier werden gemaakt. Totdat opviel dat de meeste exemplaren er anders uitzagen.

Lees [hier](#) het bericht.

Steeds meer gewasbeschermende wespen in botanische tuin

De eerste prefect van de Hortus botanicus Leiden begon ruim vier eeuwen geleden met de aanleg van een botanische tuin die inmiddels meer dan zestienduizend planten omvat. De nieuwste prefect hoopt hier met natuurlijk tuinieren een hotspot voor biodiversiteit te creëren.

Lees [hier](#) het bericht.

De stad als natuureservaat voor wilde bijen

Wilde bijen in Nederland staan onder druk. Om de stad leefbaarder te maken voor wilde bijen, plaatst Hans Kalliwoda BeeTotems in woonwijken. Deze kunstwerken vol inheemse planten ondersteunen de biodiversiteit en brengen buurtbewoners dichterbij elkaar.

Lees [hier](#) het bericht.

Nieuwe zwaluwwesp duikt op in Zoetermeerse achtertuin

De Nederlandse langsteelgraafwespenfauna is nogal in beweging. Deze zomer kon de twaalfde soort voor Nederland worden vastgesteld. Hiermee is het aantal soorten sinds 2007 verdubbeld. De nieuwste aanwinst voor de Nederlandse fauna, de geelsteelzwaluwwesp *Sceliphron destillatorium*, is een ranke, zwart met geel gekleurde schoonheid uit Zuid- en Centraal-Europa die op spinnen jaagt en nestjes van modder bouwt.

Lees [hier](#) het bericht.

Groene daken kunnen meer doen voor insecten

Groene daken maken steden klimaatbestendiger en groener. Ze zorgen voor waterberging, verkoeling en extra leefruimte in versteende gebieden. Dat groene daken ook veel bijdragen aan biodiversiteit - vooral voor insecten - is

minder vanzelfsprekend dan vaak wordt gedacht. Dat schrijven onderzoekers van Wageningen University & Research in een nieuwe reviewstudie.

Lees [hier](#) het bericht.

Drollenvangers onderzoeken sprinkhanendieet op de heide

Enkele typische soorten sprinkhanen van heide en stuifzanden, zoals de zadelsprinkhaan en de kleine wrattenbijter, zijn sterk achteruitgegaan. Naast verruiging van de heide met mos en gras spelen mogelijk ook veranderingen in het voedselweb een belangrijke rol. Om knelpunten op te sporen wordt, met DNA uit sprinkhaankeutels, het dieet in het veld vastgesteld.

Lees [hier](#) het bericht.

Nieuw mini-zeenaaktslakje leeft verborgen tussen zandkorrels

Dankzij veel enthousiaste duikers, snorkelaars, waarnemers in het getijdengebied en meerdere onderzoeksprogramma's, zijn uit ons land al veel zeenaaktslakken bekend. Grotere en kleine, fraaie en ietwat saaie. Daar komt nu een nieuwe mini-naaktslak bij, die levend werd aangetroffen tussen zandkorrels.

Lees [hier](#) het bericht.

Actieplan voor de bruine eikenpage in Brabant

Bosgroep Zuid Nederland gaat zich, samen met een aantal leden, actief inzetten voor de bruine eikenpage op Brabantse grond. Met steun van Provincie Noord-Brabant werken de bosbeheerders en -eigenaren de komende vijf jaar samen aan het verbeteren én uitbreiden van het leefgebied van de nu nog zeldzame page, een ambitieus project.

Lees [hier](#) het bericht.

Elf extra ambassadeurs voor gezonde bodem tijdens elfde editie Bodemdierendagen

Op de landelijke Bodemdierendagen zoeken duizenden burgerwetenschappers in hun eigen herfsttuin naar de Tiny Ten. Dat zijn de tien zichtbare ambassadeurs van het (belang)rijke bodemleven onder onze voeten. Samen ontdekken ze zo hoe gezond onze grond is. De elfde editie gaat vrijdag van start - met een Stedenbattle en elf extra bodemdieren. Want er leeft nog veel meer onder de grond.

Lees [hier](#) het bericht.

Met 10 procent leefgebied herstellen bestuivers niet

Bijen, hommels en vlinders hebben te weinig natuur om zich heen om te overleven. Uit recent, in Science gepubliceerd, onderzoek onder leiding van een onderzoeksteam van Wageningen University & Research blijkt dat deze insecten veel meer ruimte nodig hebben om te herstellen dan nu in EU-richtlijnen is vastgelegd. Ook blijkt de kwaliteit van die ruimte belangrijk om mee te nemen.

Lees [hier](#) het bericht.

Locaties eerste gevangen dennenprocessievlinders

Op 21 augustus 2025 maakten we bekend dat voor het eerst vlinders van de dennenprocessierups in Nederland zijn gevangen in twee feromoonvallen. Het gaat om een vlinder in Voorst, Gelderland en twee vlinders in Cadier en Keer, Limburg. Inmiddels is de monitoring afgerond en is het beperkt gebleven tot deze twee locaties. Alle drie de vlinders bleken gepaard te hebben.

Lees [hier](#) het bericht.

Slakje op wiertakje; nieuw in Nederland

Slakkenexperts zochten tevergeefs. Maar een zeewier-onderzoeker lukte het onverwachts wél. En zo werd een nieuwe kleine huisjesslak aan de Nederlandse faunalijs toegevoegd. Het eerste autochtone Nederlandse zeeposthorentje (*Skeneopsis planorbis*).

Lees [hier](#) het bericht.

Samen sterker: deze zeven bijenlandschappen krijgen vorm, deel 2

Dit voorjaar konden organisaties via Deltaplan Biodiversiteitsherstel subsidie aanvragen voor de aanleg van een bijenlandschap, gefinancierd door LIFE IP All4Biodiversity en de Nationale Bijenstrategie. Zeven projecten ontvangen steun en zijn inmiddels gestart. Vorige week bespraken we de eerste drie projecten. Dit artikel belicht de eerste stappen en resultaten van de andere vier projecten.

Lees [hier](#) het bericht.

Late hommels in het Meetnet Hommels

Het is inmiddels begin oktober en het hommelseizoen is daarmee bijna ten einde. Bijna, want ook in oktober vliegen er nog hommels. Weliswaar minder soorten en lagere aantallen, maar toch zijn er met goed zoeken ook nog wat leuke soorten te vinden. In dit artikel lichten we een paar soorten uit, die ook in oktober nog actief zijn, zoals de akkerhommel (*Bombus pascuorum*) en de zeldzame heidehommel (*Bombus humilis*) en zandhommel (*Bombus veteranus*).

Lees [hier](#) het bericht.

Europese vlinders steeds meer bedreigd door verlies aan leefgebied en klimaatverandering

Europese vlinders worden steeds meer bedreigd door een veelheid aan factoren, waaronder habitatverlies en het opwarmende klimaat. De nieuwe Rode Lijst van Europese vlinders, onlangs gepubliceerd door de Internationale Unie voor Natuurbescherming (IUCN), laat zien dat het aantal met uitsterven bedreigde soorten in Europa in de afgelopen tien jaar is gestegen van 37 naar 65.

Lees [hier](#) het bericht.

Duik in de wereld van kokermotten

De herfst is weer begonnen en dat betekent dat het aantal nachtvlinders dat nog te vinden is, bijvoorbeeld door middel van een LedEmmer, afneemt. Wie geïnteresseerd is in een andere manier van zoeken, kan bijvoorbeeld uitkijken naar de vele rupsen en vraatsporen die in de herfst te vinden zijn.

Lees [hier](#) het bericht.

Beerdertjes in Nederland: van 14 naar 35 soorten, en dat is nog maar het begin

Ze zijn kleiner dan een millimeter, maar kunnen een enorme rol spelen in de wetenschap: beerdertjes. Deze taaie organismen kunnen extreme omstandigheden overleven en worden wereldwijd gevonden, van de Himalaya tot de diepzee. Dankzij een bijzondere vondst is de kennis over de Nederlandse soorten nu uitgebreid: het aantal officieel vastgestelde soorten is gegroeid van 14 naar maar liefst 35.

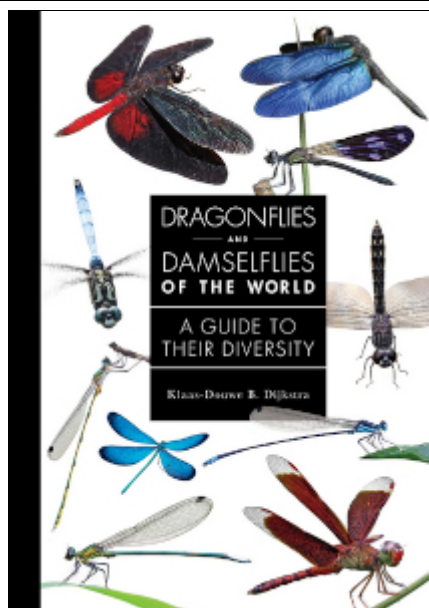
Lees [hier](#) het bericht.

[top](#)

Dragonflies and Damselflies of the World - A guide to their diversity

De duizenden kleurrijke libellen- en juffersoorten die onze planeet bewonen, dansen sierlijk boven rivieren en vijvers en lijken misschien onbelangrijk. Echter, weinig levensvormen kunnen de status van de meest beperkte bron, en tegelijk een van de meest rijke leefgebieden op Aarde, zo goed aanduiden als zij: terwijl de volwassen dieren uitzonderlijk goede luchtjagers zijn, leven hun larven allemaal in zoet water.

Dragonflies and Damselflies of the World toont hun schoonheid en diversiteit en werpt tegelijkertijd licht op hoe ze zich hebben ontwikkeld. Het boek is rijk geïllustreerd met 250 illustraties in kleur.

Inhoud

- Introduction
- Anisoptera
- Anisozygoptera
- Zygoptera
- Glossary
- Selected resources
- Index
- Picture credits and acknowledgments

Dijkstra, K.-D.B. 2025

Dragonflies and Damselflies of the World - A guide to their diversity
Princeton University Press, 256 pp.

[top](#)

Vijf jaar monitoring kevers en wantsen op een restperceeltje langs de autosnelweg A4/A58

Bij de Landelijke Insectenwerkgroep van de KNNV is een verslag uitgekomen over vijf jaar monitoring van kevers en wantsen. Twee leden van de werkgroep, Vera Vandenbulcke en Gerrit Groeneweg, hebben in Bergen op Zoom een geïsoleerd terreintje onderzocht. Het onderzochte terrein is niet groter dan circa 1.250 m² en ligt als een groen eiland ingeklemd tussen bedrijfspanden, parkeerterreinen, de Balsedreef, de autosnelweg A4/A58 en de oprit naar die snelweg.

Vanaf 2019 tot en met medio 2024 is het gebied wekelijks bezocht. Met behulp van sleepnet, klopscherm en bodemvallen is er een goed beeld gekregen van de wantsen en kevers die je op een schijnbaar oninteressant terreintje kunt tegenkomen. Fraai is de invloed van de klimaatwijzigingen terug te vinden in de verzamelde gegevens: de onderzoekers zagen soorten uit zuidelijker streken die voorheen in Nederland onbekend waren. Zij zagen ook hoe de samenstelling van de soorten op het terrein veranderde, nadat het terrein droger werd.

In totaal zijn er 65 soorten loopkevers, 9 soorten lieveheersbeestjes en 83 soorten wantsen geregistreerd. Een aantal daarvan wordt weinig waargenomen in ons land. Ook vonden zij twee wantsen, waarvan men een aantal jaren geleden dacht, dat ze in ons land uitgestorven waren: de grote borstelige graafwants (*Microporus nigrita*) en de streephalsgraswants (*Acetropis gimmerthalii*).

Geïnteresseerden kunnen het rapport aanvragen via liw@knnv.nl of gratis downloaden van liw.knnv.nl.

Vandenbulcke, V. & G. Groeneweg 2025

Vijf jaar monitoring kevers en wantsen op een restperceeltje langs de autosnelweg A4/A58
Landelijke Insectenwerkgroep KNNV, 47 pp.

[top](#)

Acoustique des sauterelles, grillons et courtilières de France, Belgique, Luxembourg et Suisse

Dankzij de ontwikkeling van akoestische biogietechnieken hebben natuuronderzoekers toegang gekregen tot de signalen die dieren uitzenden in frequentiebereiken die voor mensen onhoorbaar zijn. Ultrasonische luisterapparatuur kan de signalen van vleermuizen registreren, evenals de zang van sprinkhanen.

De auteur bestudeerde de geluiden van sprinkhanen, krekels en molkrekels. Hij kon ze karakteriseren: mannelijke roepjes, vrouwelijke reacties, enz., en biedt een akoestische herkenningsgids voor de soorten die in Frankrijk en aangrenzende regio's voorkomen.

Het boek dompelt ons onder in een compleet nieuw universum en laat zien hoe onze zintuigen ons begrip van de wereld om ons heen beperken. Deze identificatiemethode, gebaseerd op bioakoestiek, is des te belangrijker omdat de meeste van deze soorten in bomen leven en daardoor moeilijk te vinden zijn. De gids helpt natuuronderzoekers de zang van sprinkhanen te herkennen en draagt bij aan een grotere kennis van deze soorten.

Barataud, J. 2025

Acoustique des sauterelles, grillons et courtilières de France, Belgique, Luxembourg et Suisse: Écologie et identification
BIOTOPE, 600 pp.

[top](#)

Die Borkenkäfer Deutschlands, Österreichs und der Schweiz

De diversiteit en dynamiek van schorskevers zullen de toekomst van onze inheemse bossen steeds meer beïnvloeden. Symbiotische schorskevers vormen de evolutionair en ecologisch belangrijkste onderfamilie van snuitkevers. Ze spelen een centrale rol in inheemse bosesystemen en vormen zelf een belangrijke voedselbron voor vele diergroepen. Ongeveer 125 soorten leven in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland, voornamelijk in loof- en naaldbomen. Aangezien klimaatverandering in de toekomst de aanleg van nieuwe bossen afdwingt, wordt specifieke kennis over schorskevers en hun biologie steeds belangrijker.

Prof. Dr. Wolfgang Rohe deelt deze essentiële kennis in dit boek, dat daarom niet alleen beschikbaar komt aan alle professionals in relevante vakgebieden zoals bosbouw, landschapsbeheer en natuurbehoud, maar ook docenten en studenten van de betreffende vakgebieden de nodige basiskennis biedt. Ook politieke leiders en gemeentelijke besluitvormers zouden de bevindingen uit dit nieuwe standaardwerk in overweging moeten nemen bij het nemen van relevante beslissingen. Bovendien zullen geïnteresseerden in entomologie en natuurhistorie er waardevolle inspiratie vinden.

Rohe, W. 2025

Die Borkenkäfer Deutschlands, Österreichs und der Schweiz. Mit Splint- und Eichenkernholzkäfern
Quelle & Meyer, 676 pp.

[top](#)

Kijk op exoten 50

De nieuwe Kijk op Exoten is uit. Het 50e nummer is een themanummer over meelifters met vakantieverkeer. Daaronder veel ongewervelden.

Dit themanummer brengt nieuws over meeliftende mieren, vlinders en landslakken plus een artikel over de inmiddels in ons land gevestigde Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*).

Op de laatste pagina van de nieuwsbrief zie je hoe je je ook aan kunt melden.

Kijk op Exoten 50 is [hier](#) te downloaden.

[top](#)

European Red List of Butterflies

Europese vlinders worden steeds meer bedreigd door een veelheid aan factoren, waaronder habitatverlies en het opwarmende klimaat. De nieuwe Rode Lijst van Europese vlinders, onlangs gepubliceerd door de Internationale Unie voor Natuurbehoud (IUCN), laat zien dat het aantal met uitsterven bedreigde soorten in Europa in de afgelopen tien jaar is gestegen van 37 naar 65.

De grootste bedreiging voor vlinders in Europa is habitatverlies, zowel in oppervlakte als in de kwaliteit van het overgebleven leefgebied. Oorzaken zijn intensivering van de landbouw, drooglegging van wetlands, landverlating en overbegrazing door vee. Als gevolg van deze veranderingen lijden veel soorten nu onder de gevolgen van habitatfragmentatie, wat de kans op lokaal uitsterven aanzienlijk vergroot.

Een belangrijke nieuwe bedreiging heeft de Europese vlinders de afgelopen tien jaar echter zwaar getroffen: klimaatverandering. Uit de nieuwe beoordeling blijkt dat 52 procent (34) van alle bedreigde soorten in Europa wordt bedreigd door klimaatverandering, en dit aantal zal naar verwachting de komende jaren toenemen.

Zie ook het natuurbericht "[Europese vlinders steeds meer bedreigd door verlies aan leefgebied en klimaatverandering](#)".

De European Red List of Butterflies is [hier](#) te downloaden.

[top](#)

Veldgids ecologisch slootbeheer

FLORON, RAVON en De Vlinderstichting hebben een veldgids Ecologisch slootbeheer uitgebracht.

Periodiek onderhoud is noodzakelijk om dichtgroei van sloten te voorkomen maar grootschalig en snel schonen of baggeren veroorzaakt veel verstoring die kan leiden tot verlies aan biodiversiteit.

Met eenvoudige aanpassingen in het beheer van sloten en door gefaseerd te werken kan veel biodiversiteitswinst worden behaald.

De gids is bedoeld voor zowel vrijwilligers als professionals die zich bezig houden met slootbeheer.

Het is geen naslagwerk waar alles in staat maar een gids op zakformaat met praktische tips voor diverse situaties.

Aan bod komen o.a. beheersaanpassingen voor de groene glazenmaker, de gestreepte waterroofkever, de platte schijfhoorn en maatregelen ter voorkoming en bestrijding van exoten.

De veldgids is [hier](#) gratis te downloaden. Een papieren versie kan voor € 9,95 besteld worden bij [de RAVON-webshop](#).

[top](#)

Eerste drooghouttermiet in Nederland

Sinds 2019 worden er steeds meer termieten in Nederland aangetroffen. Er zijn inmiddels meerdere grondtermieten en een nathouttermiet vastgesteld. In 2025 werd echter voor het eerst een drooghouttermiet aangetroffen: de geelnekdrooghouttermiet (*Kaloterme flavicollis*).

Alaten (gevleugelde primaire voortplanters) van deze soort zijn makkelijk te herkennen aan een gele nek, gele poten en antennen die contrasteren met een donkerbruine kop en lichaam. De soort is wijdverspreid in Zuid-Europa langs de Middellandse Zeekust. De soort vormt kleine kolonies in droog dood hout en is in Nederland in een dood deel van een oude olijfbom aangetroffen.

Op basis van DNA-onderzoek is de kolonie vermoedelijk afkomstig uit Zuid-Frankrijk. De soort kan schade veroorzaken aan droge houten objecten, zowel binnen- en buitenshuis. De vondst moet daarom zeker worden gezien als een waarschuwing voor extra alertheid bij de import van planten, zoals olijfbomen, uit Zuid-Europa.

N.B.: kort na publicatie van het artikel in Entomologische Berichten verschenen via waarneming.nl meerdere meldingen, wat wijst op een bredere verspreiding in Nederland en mogelijk meerdere importlocaties.

Bron:

Buesink, R., J. Noordijk & A. Kuiper 2025

De geelnekdrooghouttermiet *Kaloterme flavicollis* (Blattodea: Kalotermitidae) voor het eerst in Nederland Entomologische Berichten 85 (5): 184-188

Foto: Rick Buesink.

[top](#)

Acanthoctenus alux, een nieuwe exotische spin voor Nederland

Een in 1959 bij de toenmalige student Peter van Helsdingen aangeleverde spin, die met bananen het land binnenkwam, kon destijds niet op naam worden gebracht. Peter kwam in 1963 bij Naturalis in dienst en zijn privécollectie, inclusief dit exemplaar, werd opgenomen in de museumcollectie.

Afgelopen winter kwam de spin weer tevoorschijn. Determineren lukte weer niet en ook Peter's opvolger Jeremy Miller kwam er niet uit.

De bij het museum werkende arachnoloog Andres Rivera dook in het probleem en slaagde er uiteindelijk in om het exemplaar op naam te brengen. Het bleek *Acanthoctenus alux*, een soort te zijn die pas recent, in 2021, is beschreven. Toch grappig dat een onbeschreven soort in 1959 ons land clandestien binnenkwam. Naamloos, rechteloos. Het is bovendien het enige bekende exemplaar, dat ooit in Nederland als exoot is gemeld!

Bron:

Rivera-Quiroz, F. Andres, P.J. van Helsdingen & J.A. Miller 2025

A blast from the past: *Acanthoctenus alux* Arizala, Labarque & Polotow, 2021, an exotic spider in The Netherlands, imported many decades ago (Araneae: Ctenidae) Arachnology 20 (2): 313-315

[top](#)

Amerikaanse schorskever in de Amerikaanse vogelkers

Veel soorten uit de soortenrijke subfamilie van schorskevers (Scolytinae) leven in hout en worden als schadelijk beschouwd. In Nederland komen ruim zeventig soorten voor, waaronder diverse exotische soorten.

In 2020 werd op twee locaties een nieuwkomer gevonden, afkomstig uit Noord-Amerika: *Phloeotribus liminaris*. In het artikel in Entomologische Berichten beschrijft Theodoor Heijerman uitvoerig de herkenning en ecologie van de soort, alsmede de waardplanten van verwante soorten.

Interessant is dat *P. liminaris* monofaag is op *Prunus*-soorten, waaronder de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), waarop zij in Nederland is aangetroffen. Deze boomsoort wordt in Europa als ongewenste exoot bestreden, en staat daarom ook wel bekend 'bospest'. De kever kan echter ook schade aanrichten op Europese *Prunus*-bomen (*P. persica* en *P. avium*).

Bron:

Heijerman, Th. & L. Calle 2025

Phloeotribus liminaris: een exotische schorskever van Amerikaanse vogelkers breidt zich uit in Nederland (Coleoptera:

Agenda t/m december 2025

24-26 oktober	Slakkenkamp Veluwe	Jongeren in de Natuur
1 november	Landelijke dag	Stichting ANEMOON
8 november	Najaarsdag	Nederlandse Malacologische Vereniging
11 november	Werkavond mollusken determineren	Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
15 november	Verenigingsdag	Nederlandse Malacologische Vereniging
16 november	Boompjes zagen in het Mierenreservaat	NJN
22 november	Najaarsbijeenkomst Sektie Everts	Nederlandse Entomologische Vereniging
24 november	Najaarsbijeenkomst	Vlinderwerkgroep Friesland
29 november	180 jaar in de ban van insecten	Nederlandse Entomologische Vereniging
8 december	Werkavond mollusken determineren	Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
19 december	37e Entomologendag	Nederlandse Entomologische Vereniging
20 december	Verenigingsdag	Nederlandse Malacologische Vereniging

Van de redactie

Dit is het negenenzeventigste nummer van *Tentakel*, de digitale nieuwsbrief over ongewervelde dieren. Deze nieuwsbrief verschijnt onregelmatig naast het magazine *Insecten*.

In de nieuwsbrief is plaats voor allerlei korte berichten die het onderzoek aan ongewervelden in Nederland aangaan: berichten van het EIS-bureau, oproepen, bijzondere en fenologische waarnemingen, aankondiging van rapporten en boeken en een activiteitenagenda. Ook al uw bijdragen zijn welkom. U kunt deze sturen naar eis@naturalis.nl.

De nieuwsbrief is opgezet als Internetpagina (in HTML) en kan in de meest gangbare e-mailprogramma's worden gelezen. Met de berichtopmaak/e-mailindeling ingesteld op (originele) HTML ziet u behalve tekst ook plaatjes en kunt u via de blauwe links eenvoudig alleen dat nieuws er uit pikken dat u interesseert. Mocht u problemen hebben met het instellen van het HTML-formaat in uw e-mailprogramma schroom dan niet en neem gerust contact op. Oude afleveringen zijn beschikbaar op kenniscentruminsecten.nl/tentakel/.

Mocht u geen belangstelling (meer) hebben voor deze nieuwsbrief: een retour-mailtje naar [dit adres](#) is voldoende om uw e-mailadres te verwijderen van deze mailinglist. Aanmelden op dit adres is vanzelfsprekend ook mogelijk.

U kunt onze nieuwtjes volgen door u aan te melden via onze pagina op [Facebook](#).

Tentakel niet ontvangen: check voor heraanmelding of reactie eerst even de spambox.

Ed Colijn